

Claus per entendre el mercat laboral (XII)

MÉS TAXA D'OCUPACIÓ, PERÒ AMB "BAIXA INTENSITAT DE TREBALL"

Anàlisi de l'EPA del primer trimestre de 2015

Amb aquest número 52 de **TEMES SOCIOECONÒMICS GADESO**, arribam a la dotzena entrega de la sèrie dedicada a les noves claus per entendre el mercat laboral que començarem quan, amb la remodelació de la pàgina web de la Fundació Gadeso, es deixà de publicar la revista digital "Claus per entendre el mercat laboral" a on es difonien les nostres anàlisis conjunturals del mercat laboral de les Illes Balears. Des de llavors, aquests continguts els hem inclòs a **TEMES SOCIOECONÒMICS GADESO**, tot i que amb una estructura lleugerament diferent del que és habitual en aquesta publicació.

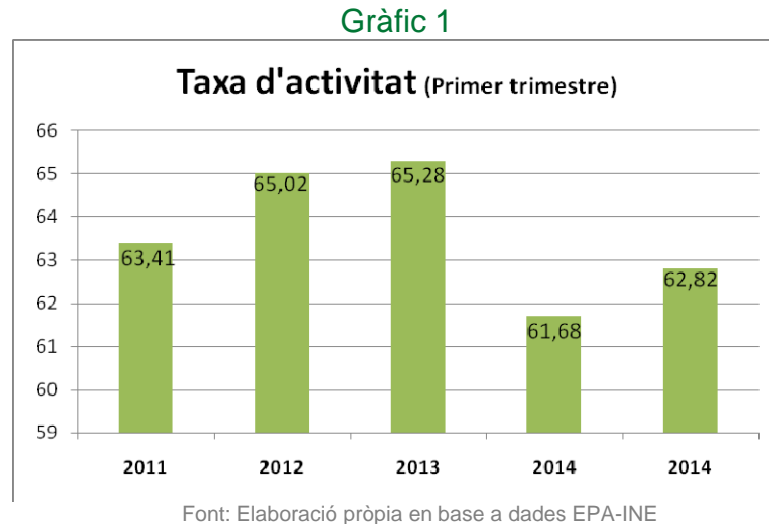
Aquest és, idò, la nostra lectura de les dades de l'Enquesta de Població Activa (EPA) del primer trimestre de 2015 que l'Institut Nacional d'Estadística (INE) publicà el passat dia 23 d'abril. Després d'analitzar -de forma el més breu i gràfica possible- els principals trets de la informació proporcionada per l'EPA, pararem atenció als indicadors més rellevants de la qualitat de l'ocupació.

En altres ocasions ens hem referit a les paraules de Guy Ryder, segon les quals, "**... la quantitat d'ocupació no es pot aconseguir amb la disminució de la qualitat.**" Malauradament, pel que fa a les Illes Balears, aquesta reflexió del director general de l'Organització Internacional del Treball (OIT) és, a la llum de les dades que tot seguit analitzarem, més escaient que mai. Alguns s'emmirallen amb una moderada -i potser conjuntural- disminució de la població aturada. No és el nostre cas donat que posam en relleu que això es fa a l'elevat preu d'un deteriorament estructural de la qualitat de l'ocupació. Aquest és un camí que condueix a l'augment del nombre de persones treballadores pobres y de llars que, com a conseqüència de la "**baixa intensitat de treball**"¹ i la insuficient protecció per desocupació, tenen carències materials cada pic més grans. És a dir, caminam cap a un mercat laboral amb una creixent disminució dels estàndars de qualitat que accelera el procés que el Banc Mundial ha nomenat de substitució de les classes mitjanes per unes noves "classes vulnerables".

¹ Vegeu definició al final d'aquest **TEMES SOCIOECONÒMICS GADESO**

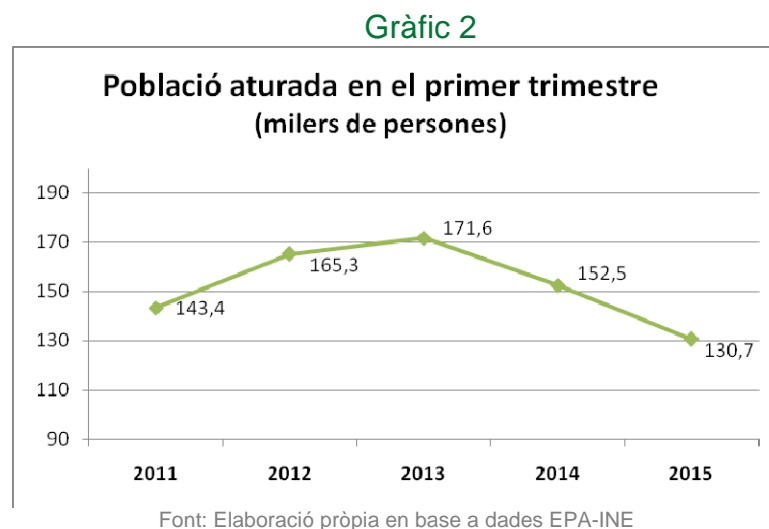
1. Taxa d'activitat que no revifa

El gràfic 1 és especialment il·lustratiu del que està passant en el mercat laboral de les Illes Balears: La taxa d'activitat (percentatge de persones de 16 o més anys treballant o en situació de fer-ho) és la segona més baixa en un primer trimestre dels últims cinc anys. Altrament dit, el mercat de treball illenc té una tendència a reduir-se, alhora que a la població inactiva s'observa una tendència alcista.

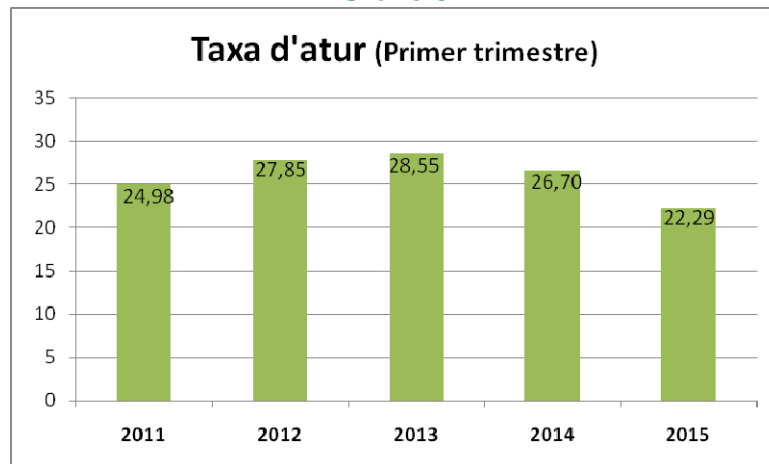

2. L'atur segueix sent el problema més gran

La xifra de 130.700 persones en atur és, sens dubte, la dada més rellevant de la situació del mercat laboral illenc. Una taxa d'atur del 22,29% és poc suportable social, econòmica i políticament. L'evolució descendent del volum de població aturada i de la taxa d'atur, que es pot observar en els gràfics 2 i 3, contrasta amb l'elevada taxa d'atur juvenil (gràfic 4), especialment pel que fa als i a les joves que no han tingut una primera experiència d'ocupació (assalariada o no). El gràfic 5, tot i que inclou persones amb més de 25 anys, és prou indicatiu d'aquesta tendència.

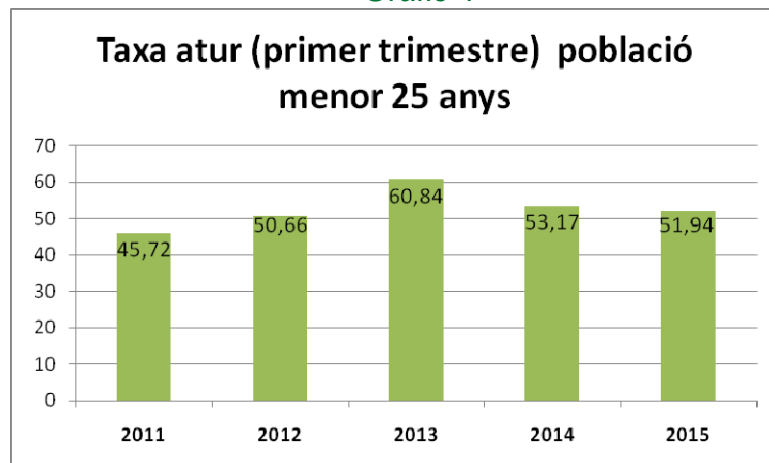

Gràfic 3

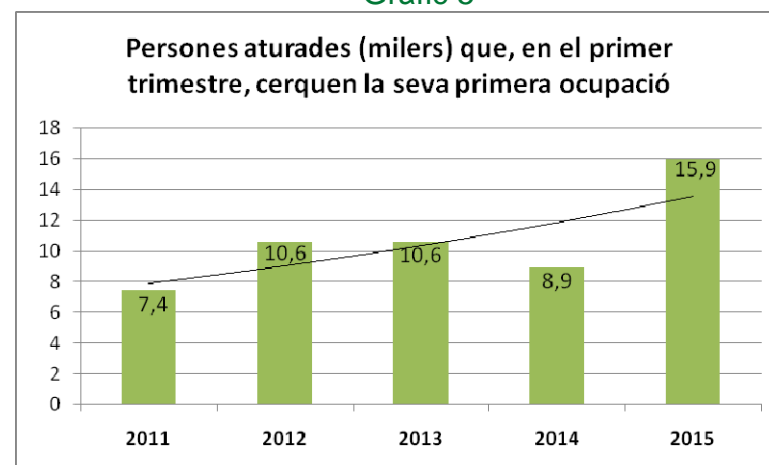
Font: Elaboració pròpia en base a dades EPA-INE

Gràfic 4

Font: Elaboració pròpia en base a dades EPA-INE

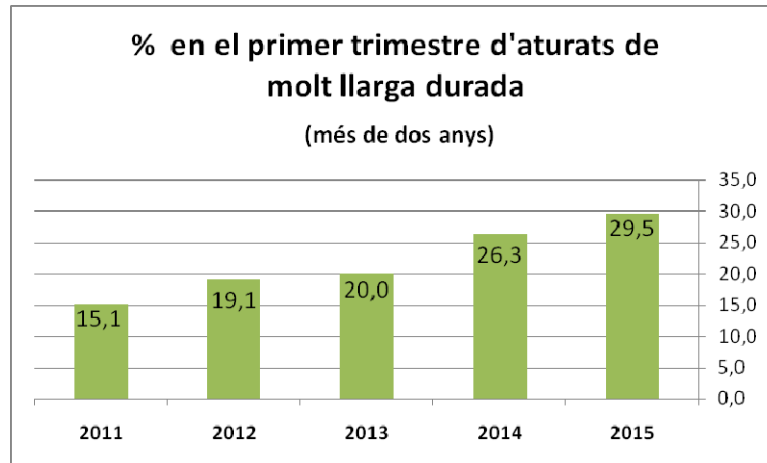
Gràfic 5

Font: Elaboració pròpia en base a dades EPA-INE

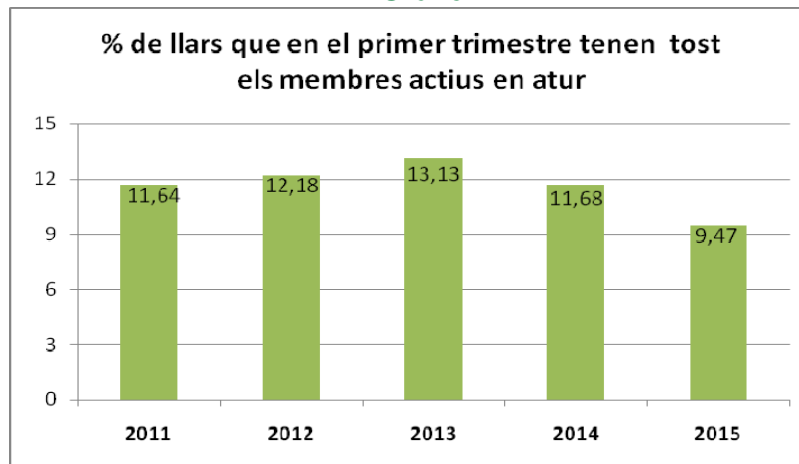
Tanmateix, l'evolució descendent del volum de població aturada i de la taxa d'atur s'ha d'observar sobretot parant atenció a dos aspectes que no milloren, i que tenen una gran importància a l'hora d'avaluar la capacitat inclusiva del mercat laboral: En el gràfic 6 s'observa una evolució a l'alça de la població aturada de molt llarga durada, mentre que el gràfic 7 ens mostra una evolució moderadament a la baixa del percentatge de llars que tenen tots els seus membres actius en atur. Tot i així, aquest percentatge frega el 10% en el primer trimestre de 2015.

Gràfic 6

Font: Elaboració pròpia en base a dades EPA-INE

Gràfic 7

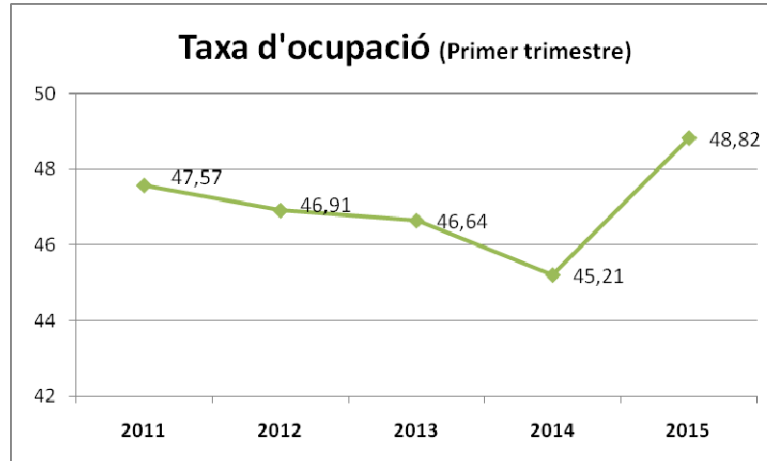

Font: Elaboració pròpia en base a dades EPA-INE

3. L'ocupació a l'alça. A quin preu?

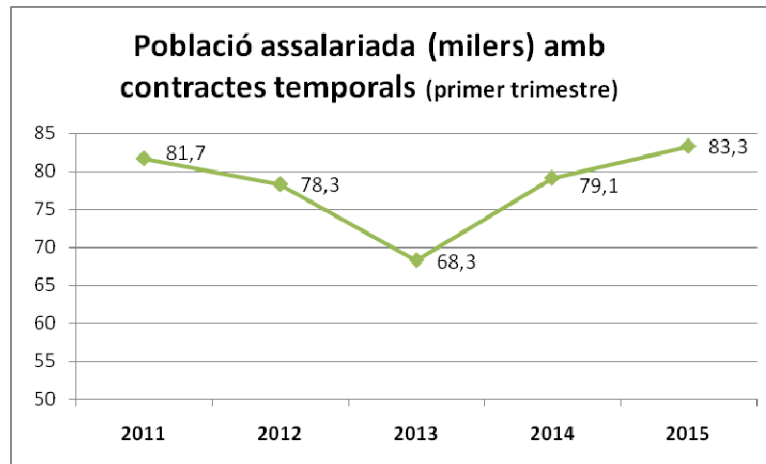
El gràfic 8 ens mostra l'evolució de la taxa d'ocupació de les Illes Balears (el percentatge de persones majors de 16 anys que han treballat almenys una hora durant el trimestre). La de 2015 és la més alta de l'últim quinquenni en un primer trimestre. No obstant això, s'ha de prendre en consideració que l'EPA és una enquesta continua durant el trimestre -no és la "foto" d'un dia determinat- i per tant, al haver-hi més població amb contractes temporals (vegeu gràfic 9), de molt curta duració i reiteratius (cada pic és més freqüent que una persona tingui uns quants contractes en un mateix mes, o inclús en una mateixa setmana), és probable que els enquestadors trobin a més població ocupada en el dia concret en que es realitza l'enquesta.

Gràfic 8

Font: Elaboració pròpia en base a dades EPA-INE

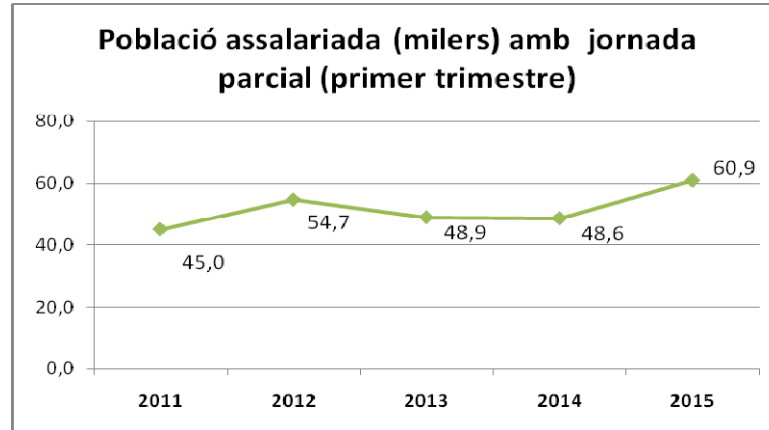
Gràfic 9

Font: Elaboració pròpia en base a dades EPA-INE

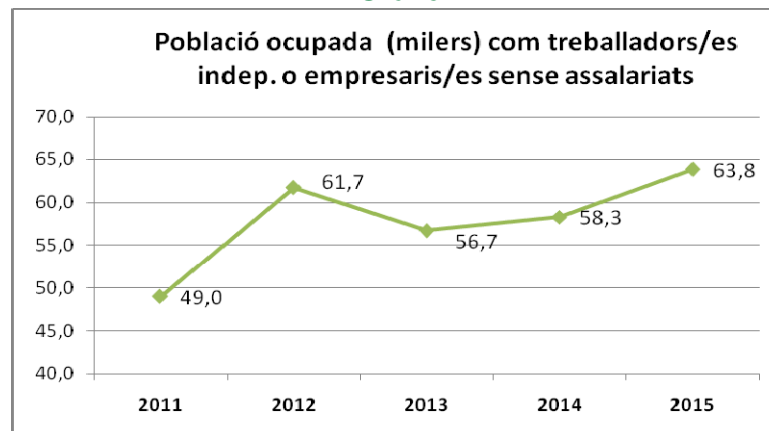
Aquesta major temporalitat i l'estirabot de la parcialitat (gràfic 10) i del nombre de persones ocupades com a Treballadors Autònoms Econòmicament Dependents (TRADE) o "falsos autònoms" (gràfic 11) permet afirmar que el moderat augment de la taxa d'ocupació s'està aconseguint al preu d'una major precarietat i, en conseqüència, d'una extensió de la "baixa intensitat de treball" a la qual hem fet referència a la presentació d'aquest número de *TEMES SOCIOECONÒMICS GADESO*.

Gràfic 10

Font: Elaboració pròpia en base a dades EPA-INE

Gràfic 11

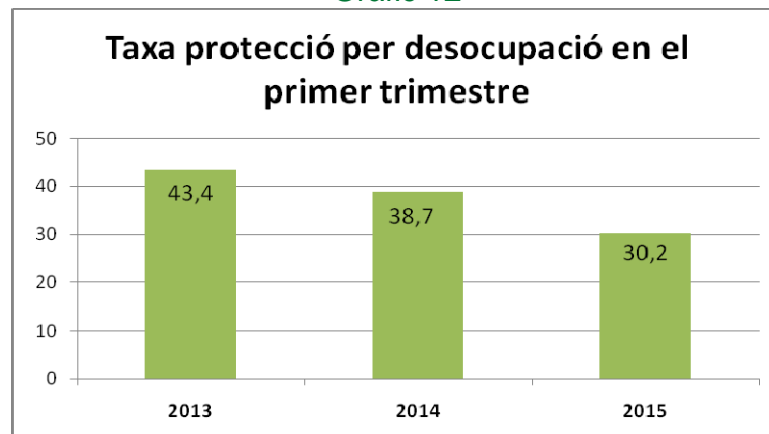

Font: Elaboració pròpia en base a dades EPA-INE

4. Descens de la protecció de la població aturada

Acabam amb un gràfic que ens mostra el descens del percentatge de persones aturades amb prestacions. Cal assenyalar que una taxa de cobertura de la prestació per desocupació d'un 30,2% vol dir que més de noranta mil persones aturades no perceben cap prestació.

Gràfic 12

Font: Elaboració pròpia en base a dades EPA-INE

La conclusió és clara: la combinació d'una situació de "baixa intensitat de treball" i baixa taxa de protecció d'atur és un escenari en el qual la cohesió social sofreix un greu deteriorament.

La "baixa intensitat de treball" és un component de l'indicador sintètic que la UE emprà per calcular el risc de pobresa i/o exclusió. Aquest indicador es coneix per les sigles en anglès AROPE (At Risk of Poverty and/or Exclusion).

Amb baixa intensitat de treball es defineix la situació de les persones de 0 a 59 anys que viuen en llars en les quals els seus membres en edat de treballar ho van fer menys del 20% del seu potencial total de treball l'any anterior al de l'entrevista (període de referència dels ingressos). Es calcula el nombre de mesos en els quals els membres de la llar han estat treballant durant l'any de referència, i d'altra banda el total de mesos en els quals teòricament aquests mateixos membres podrien haver treballat.

Es calcula el ràtio i es determina si és inferior al 20%. A tall d'exemple d'aquest indicador, en una llar amb dos adults en la qual només treballa un a jornada completa, la intensitat de treball seria del 50%; si treballen els dos a jornada completa la intensitat seria del 100%; si un dels adults treballa a mitja jornada i l'altre a jornada completa, la intensitat de treball seria del 75%.
